

ПРО ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ АЛЮМІНАТІВ ЗІ СТРУКТУРОЮ ШПІНЕЛІ

Камінський Олександр Миколайович

кандидат хімічних наук, доцент, доцент кафедри хімії
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Тітов Юрій Олександрович

доктор хімічних наук, старший науковий співробітник,
професор (б.в.з.) кафедри хімії
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Панасюк Дмитро Юрійович

асистент кафедри хімії
Житомирського державного університету імені Івана Франка

Складнооксидні наноматеріали зі структурою шпінелі, такі як алюмінати, протягом останніх десятиліть є об'єктами досліджень та викликають значний інтерес у дослідників галузей матеріалознавства та нанотехнологій [1-2]. Цей інтерес викликаний завдяки наявності у таких матеріалів унікальних властивостей, які можна регулювати технологічно у процесі синтезу. Інтерес до шпінелевих алюмінатів був посилений розвитком нанотехнологій, оскільки їхні властивості у нанобласті безпосередньо залежать від розмірів частинок, порівняно з їхнім масивним аналогом.

Також слід відмітити, що складнооксидні матеріали, що мають структуру шпінелі, можуть кристалізуватися у три окремі кристалічні структури: шпінелі (AB_2O_4), гранати ($A_3Fe_5O_{12}$) і магнетоплюмбіти ($AFe_{12}O_{19}$), де А і В – іони двох- та трьохзарядних металів відповідно.

Багаторічні дослідження вчених дозволяють стверджувати, що елементарна комірка алюмінатів зі структурою шпінелі ($MeAl_2O_4$) містить 96 проміжків (64 тетраедричних і 32 октаедричних). Проте лише 8 тетраедричних і 16 октаедричних позицій зайняті катіонами. Вони називаються (А) і (В) положеннями відповідно. Розподіл кожного металу залежить від його спорідненості з обома позиціями. Ця спорідненість залежить від енергії стабілізації градки, відстаней між іонами та позицій, які вони займають; методу синтезу частинок та умов, які використовуються протягом часу синтезу. Тип і розподіл катіонів металів у тетраедричних і октаедричних вузлах мають значний вплив як на фізичні, так і на хімічні властивості наночастинок алюмінатів.

Наприклад, авторами у роботі [3] запропоновано таку структуру кобальтової шпінелі (рис. 1.).

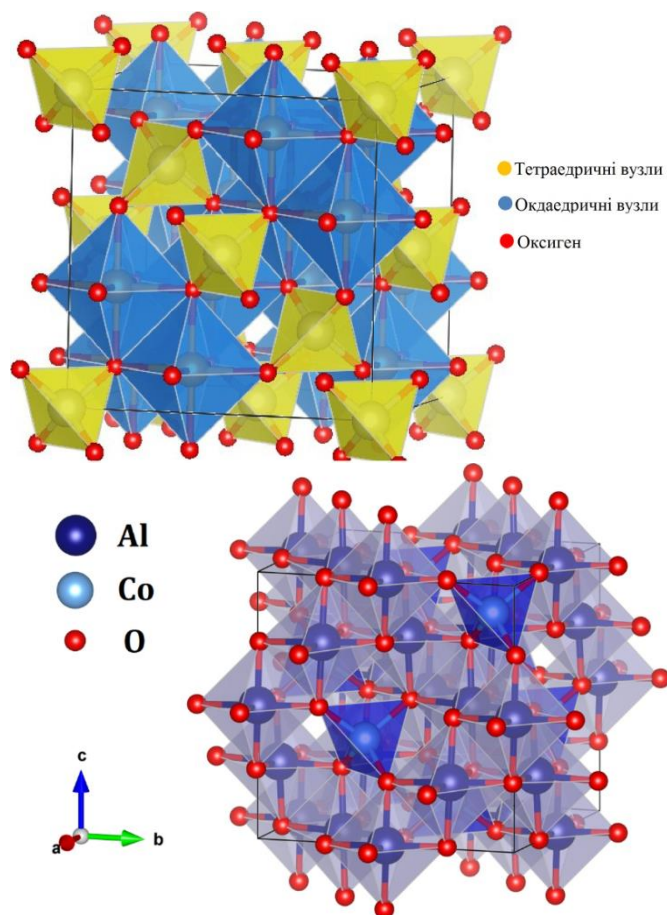

Рис. 1. Кристалічна структура кобальтової шпінелі [3]

Отже, структура алюмінієвих, розташування у вузлах кристалічної решітки іонів металів різних зарядів безпосередньо впливають на фізико-хімічні властивості складнооксидних матеріалів зі структурою шпінелі.

Список літератури

1. M. Amiri, K. Eskandari, M. Salavati-Niasari Magnetically retrievable ferrite nanoparticles in the catalysis application. *Adv. Colloid Interface Sci.* Vol. 271. 2019. 101982. <https://doi.org/10.1016/j.cis.2019.07.003>.
2. K. K. Kefeni, T. A. M. Msagati, B. B. Mamba Ferrite nanoparticles: synthesis, characterisation and applications in electronic device. *Mater. Sci. Eng. B.* Vol. 215. 2017. P. 37-55. <https://doi.org/10.1016/j.mseb.2016.11.002>.
3. B. Pathak, P. Saxena, P. Choudhary et al. Enhanced stability and tunable bandgap of Zn- and Cu-doped cobalt aluminate. *J Mater Sci: Mater Electron.* 2021. Vol. 32. P. 182-190. <https://doi.org/10.1007/s10854-020-04752-2>